

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2008)

6ο Συνέδριο ΕΤΠΕ «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»

Πλαίσιο Διερεύνησης Ιδιαίτερων
Χαρακτηριστικών των Εκπαιδευομένων ως
Παράγοντας Σχεδιασμού E-learning
Προγραμμάτων Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών

Παναγιώτης Αναστασιάδης

Βιβλιογραφική αναφορά:

Αναστασιάδης Π. (2026). Πλαίσιο Διερεύνησης Ιδιαίτερων Χαρακτηριστικών των Εκπαιδευομένων ως Παράγοντας Σχεδιασμού E-learning Προγραμμάτων Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 041-049. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/9536>

Πλαίσιο Διερεύνησης Ιδιαίτερων Χαρακτηριστικών των Εκπαιδευομένων ως Παράγοντας Σχεδιασμού E-learning Προγραμμάτων Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών

Παναγιώτης Αναστασιάδης
Πανεπιστήμιο Κρήτης
panas@edc.uoc.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να διερευνηθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εκπαιδευομένων τα οποία θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον σχεδιασμό εξ αποστάσεως ευέλικτων προγραμμάτων εκπαίδευσης εκπαιδευτικών με την χρήση Προηγμένων Μαθησιακών Τεχνολογιών. Με βάση την προτεινόμενη προσέγγιση, το ενδιαφέρον εστιάζεται στην αποτύπωση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών του δημογραφικού, τεχνολογικού και επιμορφωτικού προφίλ των προς επιμόρφωση εκπαιδευτικών. Η διερεύνηση αυτών των παραγόντων μπορεί να συμβάλει σημαντικά στον σχεδιασμό επιμορφωτικών προγραμμάτων από απόσταση τα οποία θα είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στις ανάγκες, τις προσδοκίες αλλά και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εκπαιδευομένων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: εκπαίδευση Εκπαιδευτικών, Πολυμορφική ΕΞΑΕ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανοιχτή εκπαίδευση και η συνεχής επιμόρφωση σε όλη την διάρκεια της κοινωνικής και επαγγελματικής μας ζωής, αποτελεί κριτήριο ποιότητας των δημοκρατικών μας πολιτευμάτων στο πλαίσιο της αναδυόμενης «Κοινωνίας της Γνώσης» (Αναστασιάδης, 2005). Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αναγνωρίζεται πλέον ως αναπόσπαστο μέρος της επαγγελματικής τους ανάπτυξης (Μαυρογιώργος, 1996; Ανδρέου, 2004, Κόλιας κ.α, 2004, Αναστασιάδης 2006α). Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) προσδίδουν σημαντικές δυνατότητες προκειμένου να ανταποκριθούμε στο αίτημα της ευέλικτης επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών ανεξάρτητα της γεωγραφικής τους εγκατάστασης.

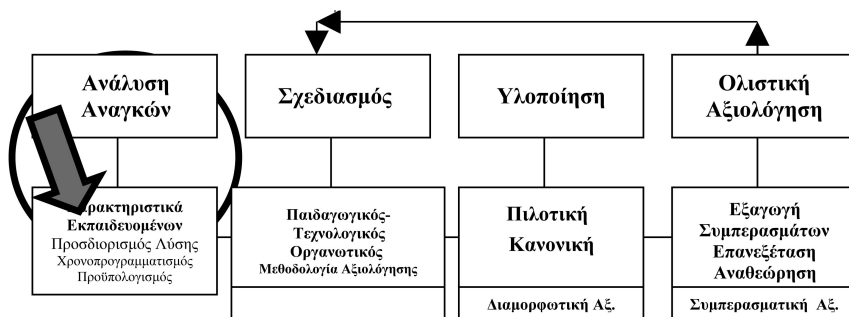
Η εργασία αυτή έχει σαν στόχο να συμβάλει στην διερεύνηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των εκπαιδευομένων τα οποία θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στον σχεδιασμό ευέλικτων προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης εκπαιδευτικών με την χρήση Προηγμένων Μαθησιακών Τεχνολογιών (e-learning). Στην πρώτη ενότητα γίνεται αναφορά στο μοντέλο σχεδιασμού ενός περιβάλλοντος μάθησης με την χρήση των ΤΠΕ και το ενδιαφέρον εστιάζεται στο στάδιο της ανάλυσης αναγκών των προς επιμόρφωση εκπαιδευτικών. Στην δεύτερη ενότητα αναλύονται οι παράγοντες οι οποίοι λειτουργούν ανασταλτικά στην συμμετοχή ενήλικων εκπαιδευομένων σε προγράμματα επιμόρφωσης,

και εξετάζονται οι στάσεις και οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την χρήση των ΤΠΕ στην σχολική καθημερινότητα. Στην Τρίτη ενότητα διερευνώνται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εκπαιδευομένων που πρέπει να ληφθούν υπόψη στον σχεδιασμό εξ αποστάσεως προγραμμάτων e-learning εκπαίδευσης εκπαιδευτικών.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΠΜΤ

Οι Προηγμένες Μαθησιακές Τεχνολογίες (ΠΜΤ) σύγχρονης και ασύγχρονης μετάδοσης υπό παιδαγωγικές προϋποθέσεις, προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ανοιχτών – πολυμορφικών προγραμμάτων επιμόρφωσης (Αναστασιάδης, 2007, Δημητριάδης κ.α, 2008).

Οι ΠΜΤ δεν θα πρέπει να θεωρούνται ως ένα ουδέτερο μέσο διδασκαλίας, αλλά θα πρέπει να αξιοποιηθούν με παιδαγωγικούς όρους (Λιοναράκης, 2006; Ράπτης και Ράπτη, 2004), με απώτερο στόχο την δημιουργία συνεργατικών περιβαλλόντων οικοδόμησης της γνώσης (Anastasiades, 2008) και την ανάπτυξη της διερευνητικής και κριτικής σκέψης (Κωστούλα & Μακράκης, 2006) μέσα από την δημιουργική ένταξη τους στο ευρύτερο κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο (Carr & Kemmis, 2002). Ο διδακτικός σχεδιασμός ενός τέτοιου περιβάλλοντος υποστηρίζεται από την αξιοποίηση μη γραμμικών μοντέλων τα οποία χρησιμοποιούνται ευρέως σήμερα και βασίζονται κυρίως στην θεωρία της δόμησης (constructivism). Τα βασικά χαρακτηριστικά του προτεινόμενου μοντέλου σχεδιασμού είναι τα εξής (Vrasidas et al, 2000): 1. Ο σχεδιασμός του διδακτικού συστήματος στηρίζεται σε φάσεις, στάδια και ενέργειες. 2. Χρησιμοποιούνται ειδικές μέθοδοι διοίκησης του έργου, συνήθως υιοθετημένες από την μεθοδολογία ανάπτυξης πληροφορικών συστημάτων (information systems) 3. Τα διδακτικά συστήματα αποτελούνται από τρία μέρη: ανθρώπινους πόρους, πόρους μαθησιακού υλικού και πόρους τεχνολογικής υποδομής. 4. Προτείνονται τέσσερις φάσεις του διδακτικού σχεδιασμού: η ανάλυση, ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η αξιολόγηση. Για τις ανάγκες της παρούσης εργασίας, η έμφαση θα δοθεί στο στάδιο της ανάλυσης αναγκών και ιδιαίτερα στην διερεύνηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των εκπαιδευομένων.

Σχήμα 1: Το προτεινόμενο μοντέλο του σχεδιασμού περιβάλλοντος μάθησης στο διαδίκτυο (Αναστασιάδης, 2007)

ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΕΜΠΟΔΙΖΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΝΗΛΙΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΥΣ ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΕ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΠΕ

Σύμφωνα με την Cross (1981) η σχέση ενηλίκων εκπαιδευόμενων και εκπαίδευσης ενηλίκων θα μπορούσε να απεικονιστεί σαν μια πυραμίδα στην βάση της οποίας βρίσκεται ένας μεγάλος αριθμός που επιθυμεί να επιμορφωθεί και αναζητεί ευκαιρίες επιμόρφωσης. Στην μέση της πυραμίδας βρίσκονται οι ενήλικες οι οποίοι συμμετέχουν σε άτυπες επιμορφωτικές δράσεις σε τακτά χρονικά διαστήματα, ενώ στην κορυφή βρίσκονται οι ενήλικες οι οποίοι λαμβάνουν μέρος σε επιμορφωτικές δράσεις οι οποίες οργανώνονται από αναγνωρισμένους εκπαιδευτικούς φορείς .

Οι λόγοι που εμποδίζουν τους ενήλικους εκπαιδευόμενους να συμμετέχουν σε επιμορφωτικές δραστηριότητες μπορούν να ομαδοποιηθούν ως εξής:

Κοινωνικοί: κόστος συμμετοχής σε επιμορφωτικά προγράμματα, έλλειψη ελεύθερου χρόνου, οικογενειακές υποχρεώσεις, επαγγελματικές υποχρεώσεις, έλλειψη κοινωνικών υπηρεσιών υποστήριξης (παιδικοί σταθμοί). **Θεσμικοί:** μη ύπαρξη φορέα επιμόρφωσης στον τόπο διαμονής, ανελαστικά εκπαιδευτικά προγράμματα, ανυπαρξία πιστοποίησης.

Προσωπικοί: έλλειψη αυτοπεποίθησης, έλλειψη διάθεσης, αίσθηση κούρασης από την σχολική νοοτροπία (Cross, 1981). **Οικογενειακό περιβάλλον:** το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον είναι πολλές φορές επιφυλακτικό για την συμμετοχή ενηλίκων σε επιμορφωτικές δράσεις (Βασάλα, 2007) και το γεγονός αυτό επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την συμμετοχή αλλά και την ολοκλήρωση των επιμορφωτικών προσπαθειών (Dearnley, 2003). **Κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο:** έλλειψη της κατάλληλης κουλτούρας και νοοτροπία για μάθηση σε όλη την διάρκεια της ζωής (Κόκκος, 2007).

Τεχνολογικοί: αδυναμία παρακολούθησης επιμορφωτικών προγραμμάτων τα οποία υποστηρίζονται από την χρήση ΤΠΕ λόγω έλλειψης των απαιτούμενων δεξιοτήτων, μέσων και υποδομών (Αναστασιάδης, 2006β)

Οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις ΤΠΕ στην σχολική πράξη επηρεάζουν σημαντικά και την στάση τους αναφορικά με την συμμετοχή τους σε επιμορφωτικά σεμινάρια με την χρήση των ΤΠΕ. Τα τελευταία χρόνια, έχουν πραγματοποιηθεί πολλές μελέτες σχετικά με τις στάσεις εκπαιδευτικών σε σχέση με τις Τ.Π.Ε σε συνάρτηση με διάφορες μεταβλητές όπως: φύλο, ηλικία, εμπειρία χρήσης υπολογιστών, βαθμίδα εκπαίδευσης. (Woodrow, 1994, Busch, 1995, Rosen & Weil, 1995, Levine & Donitsa – Schmidt, 1998, Yaghi & Abu-Saba, 1998, Ropp, 1999, Evans-Jennings & Okwuegbuzie, 2001). Καταγράφηκαν σημαντικές διαφορές στις στάσεις που έχουν οι εκπαιδευτικοί για την χρήση των Τ.Π.Ε ανάλογα με την βαθμίδα εκπαίδευσης στην οποία αυτοί ανήκουν, καθώς οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση εμφανίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό φόβο για τους υπολογιστές (computer phobia) και αποφεύγουν την χρήση τους (Whitley, 1997). Πολλοί εκπαιδευτικοί δηλώνουν θετικοί σχετικά με την εισαγωγή των ΤΠΕ αλλά δεν θεωρούν ότι είναι επαρκώς προετοιμασμένοι ώστε να διδάξουν με τη χρήση τεχνολογικών εργαλείων. (Ropp, 1999), και παρουσιάζονται διστακτικοί σχετικά την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία (Rosen & Weil, 1995). Σύμφωνα με τους Roussel,

(1995) και Sherry, (1998) η διαδικασία σύμφωνα με την οποία οι εκπαιδευτικοί ενσωματώνουν τις ΤΠΕ στη διδασκαλία τους γίνεται βαθμιαία και σταδιακά, μέσα από μία σειρά διακριτών φάσεων.

Στην Ελλάδα έχουν γίνει αρκετές μελέτες οι οποίες καταγράφουν την θετική στάση των εκπαιδευτικών σχετικά με τις ΤΠΕ. (Μπίκος, 1995, Γκρίτση κ.α., 2000, Κυνηγός κ.α., 2000, Καρτσιώτης, 2003, Tsitoyridoy & Vrizas, 2003). Πολύ μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευτικών θεωρούν ότι οι ΤΠΕ θα έπρεπε να παίξουν έναν πιο σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση, επισημαίνοντας ότι οι υπάρχουσες υποδομές σε εξοπλισμό και εκπαιδευτικό λογισμικό αποτελούν τα κυρίαρχα εμπόδια για την μη εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους (Εμβλωτής & Τζιμογιάννης, 1999; Φαχαντίδης Ν., κ.α., 2004). Η προϋπάρχουσα εμπειρία σε σχέση με τη χρησιμοποίηση του υπολογιστή (Ντρενογιάννη, 2004; Κόμης Β., Τζαβάρα Α., 2004) αλλά και πτυχές της προσωπικότητας του χρήστη (Ρούσος Π., Πολίτης Π., 2004) επηρεάζουν στην υιοθέτηση θετικής ή αρνητικής στάσης του κάθε ατόμου αναφορικά με την χρησιμοποίηση του Η/Υ.

Σε έρευνα των Αναστασιάδη κ.α (2006), σχετικά με την διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για τις κοινωνικές επιπτώσεις από την είσοδο των ΤΠΕ στη σχολική καθημερινότητα αναδείχθηκε η ύπαρξη δύο ομάδων – ρευμάτων: Η πρώτη ομάδα εκπαιδευτικών πιστεύει πως με την χρήση των ΤΠΕ: «Ενισχύεται η απομόνωση και η αποξένωση - Χάνονται οι ανθρωπιστικές αξίες – Απαξιώνεται κάθε τι παλιό – Υπάρχει κίνδυνος θεοποίησης της τεχνολογίας». Η δεύτερη ομάδα εστιάζει τις ανησυχίες της στο ότι με την χρήση των ΤΠΕ : «Μεγάλα τμήματα του πληθυσμού κινδυνεύουν να μείνουν εκτός των εξελίξεων – Ευνοούνται οι εκπαιδευτικές ανισότητες – Υπάρχει πρόβλημα υπερπληροφόρησης – κίνδυνος πληροφοριακού σοκ». Η πρώτη ομάδα (η οποία είναι λιγότερο εξοικειωμένη με τις ΤΠΕ) ενώ δηλώνει ευκρινώς τους προβληματισμούς της σε σχέση με την εισαγωγή των ΤΠΕ στον σχολικό μικρόκοσμο, δείχνει να μην συμμαρξίζει ευρύτερες κοινωνικές και εκπαιδευτικές επιπτώσεις που ενδεχομένως να επιφέρει η εφαρμογή των ΤΠΕ στην καθημερινή σχολική πράξη. Αντίθετα, η δεύτερη ομάδα (η οποία είναι περισσότερη εξοικειωμένη με τις ΤΠΕ) εστιάζει τον προβληματισμό της όχι τόσο στην απώλεια παραδοσιακών αξιών του σχολικού μικρόκοσμου, αλλά στις γενικότερες κοινωνικές επιπτώσεις από την χρήση των ΤΠΕ. Οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν τον προβληματισμό τους για τις επιμορφωτικές διαδικασίες κυρίως σε σχέση με ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας της τάξης (Πολίτης κ.α., 2000).

Πρόσφατες έρευνες έχουν εστιάσει το ενδιαφέρον τους στους παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την συμμετοχή εκπαιδευομένων σε προγράμματα ΕΞΑΕ με την χρήση των ΠΜΤ (e-learning). Οι Kanuka & Nocente (2003) εστιάζουν την προσοχή τους στα κίνητρα της επιμόρφωσης, σε γνωστικούς στόχους και τα πρότυπα διαπροσωπικής συμπεριφοράς. Ο Arbaugh (2000) δίνει έμφαση στην ευελιξία των προσφερόμενων προγραμμάτων, στην αλληλεπίδραση μεταξύ των εκπαιδευομένων καθώς και στο φύλο τους. Η ανάλυση των χαρακτηριστικών εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων, η σαφής διατύπωση των εκπαιδευτικών στόχων, η βέλτιστη χρήση των τεχνολογικών μέσων και η τεχνική υποστήριξη, θεωρούνται σημαντικοί παράγοντες για την αποτελεσματική ανάπτυξη

περιβαλλόντων μάθησης στο διαδίκτυο (Selim, 2007). Σε έρευνα των Sun et al (2007) προσδιορίστηκαν έξι τομείς (εκπαιδευόμενοι, εκπαιδευτικοί, ποιότητα/ ευελιξία, τεχνολογία, σχεδιασμός, αλληλεπίδραση), οι οποίοι και διερευνήθηκαν στο κατά πόσο συνεισφέρουν στην επιτυχημένη εφαρμογή e-learning προγραμμάτων. Αναφορικά με τον τομέα της ανάλυσης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των εκπαιδευομένων – που μας ενδιαφέρει και περισσότερο –, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το computer anxiety αποτελεί σημαντικότερο παράγοντα προς διερεύνηση σε σχέση με την στάση των εκπαιδευομένων απέναντι στις ΤΠΕ.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΗΦΘΟΥΝ ΥΠΟΨΗ ΣΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ E-LEARNING ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Με βάση την επισκόπηση της βιβλιογραφίας αναδεικνύεται ένα πλαίσιο παραγόντων (δημογραφικών, τεχνολογικών, κοινωνικών και επιμορφωτικών), που θα μπορούσαν να συγκροτήσουν ένα αρχικό πλαίσιο διερεύνησης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των εκπαιδευομένων, το οποίο θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στον σχεδιασμό e-learning προγραμμάτων για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Το προτεινόμενο πλαίσιο αποτελείται από τους ακόλουθους άξονες:

Άξονας 1: Δημογραφικοί Παράγοντες

Κριτήριο 1: Φύλλο, Κριτήριο 2: Ηλικία, Κριτήριο 3: Έτη Υπηρεσίας, Κριτήριο 4: Σπουδές

Άξονας 2. Τεχνολογικό Προφίλ

Κριτήριο 1: Διερεύνηση επιπέδου γνώσης και ικανότητας χρήσης επιλεγμένων βασικών λειτουργιών-δυνατοτήτων ΤΠΕ. (Π.χ Χρήση κειμενογράφου, επεξεργασίας λογιστικών φύλλων, δημιουργίας παρουσιάσεων, πλοήγησης στο διαδίκτυο, επεξεργασία εικόνας και ήχου κλπ). Κριτήριο 2: Διερεύνηση διαθεσιμότητας τεχνολογικών μέσων/επικοινωνιακών υποδομών στον χώρο διαμονής (π.χ Η/Υ, Εκτυπωτή, Γρήγορη Σύνδεση στο Διαδίκτυο (Internet) , Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (E-mail) κ.α). Κριτήριο 3: Διερεύνηση συχνότητας χρήσης συσκευών και υπηρεσιών ΤΠΕ/Τον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή, Το Διαδίκτυο (Internet), Το Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (E-mail). Κριτήριο 4: computer anxiety: Διερεύνηση των συναισθημάτων που προκαλεί η χρήση των ΤΠΕ (αμηχανία, σύγχυση, άγχος κλπ) .Κριτήριο 5: Διερεύνηση προηγούμενης μαθησιακής εμπειρίας σε επιμορφωτικά προγράμματα με την χρήση ΠΜΤ (elearning)

Άξονας 3: Κοινωνικές επιπτώσεις από την είσοδο των ΤΠΕ

Κριτήριο 1: Κινδυνεύει η διαδικασία κοινωνικοποίησης των μαθητών στο σχολείο. Κριτήριο 2: Μεγάλα τμήματα του πληθυσμού κινδυνεύουν να μείνουν εκτός των εξελίξεων. Κριτήριο 3: Ευνοούνται οι εκπαιδευτικές ανισότητες. Κριτήριο 4: Ενισχύεται η απομόνωση και η αποξένωση. Κριτήριο 5: Αντικατάσταση του δασκάλου από τις νέες τεχνολογίες-Υποβάθμιση του ρόλου του. Κριτήριο 6: Απαξιώνεται κάθε τι παλιό. Κριτήριο 7:Χάνονται οι ανθρωπιστικές αξίες και υπάρχει κίνδυνος θεοποίησης της τεχνολογίας. Κριτήριο 8: Μειώνεται η

κριτική ικανότητα. Κριτήριο 9: Παραμελείται η ανάπτυξη των δεξιοτήτων για χειρωνακτικές εργασίες. Κριτήριο 10: Υπάρχει πρόβλημα υπερπληροφόρησης (πληροφοριακό σοκ).

Άξονας 4: Απόψεις για τη διαδικασία επιμόρφωσης

Κριτήριο 1: Η επιμόρφωση που έχω λάβει μετά την λήψη του πτυχίου μου είναι επαρκής για τις ανάγκες της τάξης μου και των μαθητών μου. Κριτήριο 2: Η συνεχής επιμόρφωση αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την επαγγελματική μου επάρκεια. Κριτήριο 3: Το μεγαλύτερο εμπόδιο για την επιμόρφωση μου είναι ο λιγοστός ελεύθερος χρόνος που διαθέτω. Κριτήριο 4: Δεν υπάρχει εκπαιδευτικός οργανισμός που να μπορεί να με επιμορφώσει στον τόπο διαμονής μου. Κριτήριο 5: Δεν έχω αρκετή διάθεση για να συμμετέχω σε ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης. Κριτήριο 6: Έχω κουραστεί από το σχολείο και τη νοοτροπία στην σχολική αίθουσα. Κριτήριο 7: Θα ήθελα να συμμετάσχω σε ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης από απόσταση μέσω διαδικτύου

Άξονας 5: Βασικά κίνητρα για επιμόρφωση

Κριτήριο 1: Να υπάρχει πιστοποίηση της επιμόρφωσης. Κριτήριο 2: Η χρονική διάρκεια της επιμόρφωσης να είναι μικρή. Κριτήριο 3: Η επιμόρφωση να γίνεται σε μέρες και ώρες που να με εξυπηρετούν. Κριτήριο 4: Να υπάρχει αναλυτική πληροφόρηση για τα μαθήματα, τους στόχους κλπ. Κριτήριο 5: Τα μαθήματα να αναφέρονται περισσότερο στην πράξη παρά στην θεωρία. Κριτήριο 6: Τα μαθήματα να καλύπτουν τις επιμορφωτικές μου ανάγκες

Άξονας 6: Βασικές Επιμορφωτικές Ανάγκες

Σε αυτό τον άξονα διερευνώνται οι ιδιαίτερες επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευομένων ανάλογα με τον σκοπό και τους στόχους της επιμόρφωσης οι οποίοι διαμορφώνονται σε συνεργασία με τους εκπαιδευόμενους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αποτύπωση των βασικών αξόνων ενός αρχικού πλαισίου διερεύνησης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των εκπαιδευομένων που πρόκειται να συμμετάσχουν σε επιμορφωτικά elearning προγράμματα αποτέλεσε τον βασικό σκοπό της εργασίας. Υποστηρίχθηκε η θέση πως η διερεύνηση αυτών των χαρακτηριστικών θα συμβάλλει σημαντικά στον σχεδιασμό ευέλικτων προγραμμάτων εξ αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Anastasiades, P. (2008). *Blending Interactive Videoconferencing and Asynchronous Learning in Adult Education: Towards a Constructivism Pedagogical Approach. A Case Study at the University of Crete (EDIAMME)*. In S. Negash (Ed.) *Distance Learning for Real-Time and Asynchronous Information Technology Education*, NY, Idea Group Inc.
- Bush, T., L., & Bruillard, E. (1997), Information technology in French education: implications for teacher education, *Journal of Educational Computing Research*, 12, 147-158.
- Carr W., Kemmis St., (2002) *Για μια κριτική εκπαιδευτική θεωρία - εκπαίδευση, γνώση και έρευνα δράσης*, Εκδόσεις κώδικας

- Cross, K.P. (1981) *Adults as Learners: Increasing Participation and Facilitating learning*, San Francisco: Jpssey-Bass.
- Evans-Jenings, S., & Okwuegbuzie, A. (2001), Computer attitudes as a functin of age, gender, math attitude, and developmental status, *Journal of Educational Computing Research*, 25 (4), 367-384.
- Levine, T. & Donitsa-Schmidt, S. (1998), Computer use, confidence, attitudes, and Knowledge: a casual analysis, *Computers in human Behavior*, 14, 125-146.
- Ropp, M. M. (1999), Exploring individual characteristics associated with learning to use computers in preservice teacher preperation, *Journal of Research on Computing in Education*, 31 (4), 402-423.
- Rosbottom, J. (2001), Hybrid learning - a safe route into web-based open and distance learning for the Computer Science teacher, *Acm association for computing machinery sigcse bulletin*, 33(3), 89-92.
- Rosen L., & Weil, M. M. (1995), Computer availability, computer experience, and technophobia among public school teachers, *Computers in human Behavior*, 11, 9-31.
- Russel, A. L. (1995), Stages in Learning new technology: naive adult email users, *Computres & Educaion*, 25 (4), 173-178.
- Selim, H. (2007). Critical success factors for e-learning acceptance: Confirmatory factor models. *Computers and Education*, 49(2), 396-413.
- Sherry L. (1998), An integrated technology adoption and diffusion model, *International Journal of Educational Telecommunications*, 4 (2), 113-145.
- Siegel, S., & Castellan, Jr., N.J. (1988). Nonparametric statistics for the behavioral sciences. Mc Graw-Hill, *Iternational editions/statistics series*, 2nd edition.
- Tsitouridou M. & Vryzas K. (2003), Early childhood education teachers' attitudes towards computer and information technology: the case of Greece, *Information Technology in Childhood Education Annual*, 187-207.
- Vosniadou, S. & Kollias, V. (2001), Information and Communications Technology and the problem of Teacher Training: Myths, Dreams and the Harsh Reality. *Themes in Education*, 2(4), 341-365.
- Vrasidas, C., & McIsaac, M. (2000). Principles of pedagogy and evaluation of Web-based learning, *Educational Media International*, 37(2), 105-111.
- Whitley B. E. (1997), Gender differences in computer-related attitudes and behavior: a meta-analysis, *Comomputers in Human Behavior*, 13, 1-22.
- Woodrow J. E. J. (1994), The development of computer-related attitudes of secondary students, *Journal of Computing Research*, 11, 307-338.
- Yaghi H. M. & Abu-Saba M. B. (1998), Teachers' computer anxiety: an international perspective, *Computers in Human Behavior*, 14 (2), 321-336.
- Αναστασιάδης, Π. (2007). Οι Προηγμένες Μαθησιακές Τεχνολογίες Σύγχρονης και Ασύγχρονης Μετάδοσης στην Υπηρεσία της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης: Ζητήματα Σχεδιασμού και Υλοποίησης Συστήματος Μικτής Μάθησης (Blended Learning) για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών της Ομογένειας. Κοινωνικο – Εποικοδομιστική Προσέγγιση. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.) *Πρακτικά 4^{ov} Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δί-

- κτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Αθήνα 23-25 Νοεμβρίου, 2007.
- Αναστασιάδης, Π. (2006α). Περιβάλλοντα Μάθησης στο Διαδίκτυο και Εκπαίδευση από Απόσταση. Στο Α. Λιοναράκης, επιμ., *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης – Στοιχεία θεωρίας και πράξης*. Αθήνα: Προπομπός.
- Αναστασιάδης Π (2006β). Ο Ρόλος των Νέων Τεχνολογιών και η Ανάδειξη των Ψηφιακών Κοινωνικών Δεξιοτήτων (e-social skills) στην Κοινωνία της Γνώσης.» *Εκπαίδευση Ενηλίκων, Τεύχος 8, σ. 25-32*, Εκδόσεις Μεταίχιμο.
- Αναστασιάδης, Γκερτσάκης Ν, Μαρινάτος Γ, Καρβούνης Α. (2006). Στο Ψύλλος και Δαγλιδέλης (Επιμ.) *Πρακτικά 5^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή: «ΟΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ» (ΕΤΠΕ 2006)*, Θεσσαλονίκη 5-8 Οκτωβρίου 2006.
- Αναστασιάδης, Π. (2005). Νέες Τεχνολογίες και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην υπηρεσία της Δια Βίου Μάθησης: Προς μια νέα «Κοινωνική Συμφωνία» για την άρση των συνεπειών του Ψηφιακού Δυϊσμού». Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.) *Πρακτικά 3^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης Πάτρα, 11-13 Νοεμβρίου 2005.
- Ανδρέου, Α. (2004). Η εξ αποστάσεως επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Στο Π. Αναστασιάδης (Επ.), *1^η Πανελλήνια Δημερίδα με διεθνή συμμετοχή: Δια βίου και εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Κοινωνία της Πληροφορίας* (σ. 113-121). Ρέθυμνο, Εκδόσεις Προπομπός.
- Βασάλα, Π. (2007) Η επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος στις σπουδές ενήλικων εκπαιδευόμενων. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.) *Πρακτικά 4^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Αθήνα 23-25 Νοεμβρίου, 2007.
- Γκριτίτη Φ., Καζαμπεζά Μ. και Κότσαρη Μ., 2000, Απόψεις των νηπιαγωγών για τη χρήση του υπολογιστή στην πρώτη σχολική ηλικία, στο Β. Κόμης (επιμ.), *Πρακτικά 2^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση»*, 601-607, Πάτρα.
- Δημητριάδης Σ., Καραγιαννίδης Χ., Πορμπότσης Α., και Τσιάτσος Θ. (2008) Ευέλικτη μάθηση με την χρήση τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Εμβλωτής Α. και Τζιμογιάννης Α. (1999), Στάσεις των καθηγητών της περιοχής των Ιωαννίνων σχετικά με την Πληροφορική και τις Νέες Τεχνολογίες στο Ενιαίο Λύκειο, στο Α. Τζιμογιάννης (επιμ.), *Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου 'Πληροφορική και Εκπαίδευση'*, 203-212, Ιωάννινα.
- Καρσιώτης Θ. (2003), Αξιολόγηση της διαδικασίας επιμόρφωσης και του έργου «ΛΑΕΡΤΗΣ», προτάσεις εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην ΤΕΕ, ΘΕΜΑΤΑ στην εκπαίδευση, 4(2), 267-289.
- Κόκκος Α., (2007) Η ιδιαιτερότητα και ο σκοπός της εκπαίδευσης ενηλίκων, *Εκπαίδευση Ενηλίκων* 9, 4-19

- Κόλλιας Β., Μαμαλούγκος Ν., Μωλ Αθ., Βαμβακούση Ξ., Σταθοπούλου Χ., & Βοσνιάδου Σ., (2004). Σημαντικές καμπές στην επαγγελματική γνώση των εκπαιδευτικών που υλοποιούν υπολογιστικά υποστηριζόμενα συνεργατικά περιβάλλοντα μάθησης, Στο Μ. Γρηγοριάδου, Α. Ράπτης, Σ. Βοσνιάδου, Χ. Κυνηγός, (επιμ.) *Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΤΠΕ, Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση*, (σ. 45-62). Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.
- Κυνηγός Π., Καραεώργος Δ., Βαβουράκη Α. και Γαβρήλης Κ. (2000), Οι απόψεις των καθηγητών του 'Οδυσσέα' για τη χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, στο Β. Κόμης (επιμ.), *Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση»*, 593-600, Πάτρα.
- Κωστούλα-Μακράκη, Ν., & Μακράκης Β. (2006). *Διαπολιτισμικότητα και εκπαίδευση για ένα βιώσιμο μέλλον. Αθήνα.*
- Λιοναράκης, Α. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης. Στο Α. Λιοναράκης, επιμ., *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης – Στοιχεία θεωρίας και πράξης*. Αθήνα: Προπομπός.
- Μαυρογιώργος, Γ. (1996). 'Προτάσεις για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών'. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 89, σ. 19-26.
- Μπίκος Κ. (1995), Εκπαιδευτικοί και Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές, Θεσσαλονίκη, εκδ. Κυριακίδη.
- Ντρενογιάννη, Ε. (2004) Ο ρόλος της σχολικής εκπαίδευσης στη διαμόρφωση των γνώσεων και δεξιοτήτων χειρισμού Η/Υ των μελλοντικών εκπαιδευτικών. Στο Γρηγοριάδου, Μ., Ράπτης, Α., Βοσνιάδου, Σ. και Κυνηγός, Χ. (Επιμ.) *Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην εκπαίδευση, Τόμος Α'*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.
- Πολίτης Π., Ρούσος Π., Καραμάνης Μ. και Τσαούσης Γ., 2000, Αξιολόγηση της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στα πλαίσια του έργου ΟΔΥΣΣΕΑΣ, στο Β. Κόμης (επιμ.), *Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση»*, 583-592, Πάτρα.
- Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2004), *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας*. Αθήνα (τομ. Α')
- Ρούσος Π. και Πολίτης Π. (2004), Χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και στάσεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης απέναντι στις ΤΠΕ, στο Γρηγοριάδου Μ., Ράπτης Α., Βοσνιάδου Σ., Κυνηγός Χ. (επιμ.), *Πρακτικά 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση»*, 177-186, Αθήνα.
- Τζαβάρα Α. και Κόμης Β. (2004), Μελλοντικές Νηπιαγωγοί και ΤΠΕ: στάσεις και αναπαραστάσεις για το ρόλο του εκπαιδευτικού κατά τη χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού, στο Γρηγοριάδου Μ., Ράπτης Α., Βοσνιάδου Σ., Κυνηγός Χ. (επιμ.), *Πρακτικά 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση»*, 187-196, Αθήνα.